

RELAȚII ROMÂNNO-AMERICANE ÎN DOMENIUL NAVAL (1975-1980)

Comandor dr. ing. Marian TĂNASE

Comandantul Centrului 39 Scafandri

DOI: 10.55535/GMR.2025.3.44

In the summer of 1975, the destroyer „WAINWRIGHT” of the US Navy’s Sixth Fleet in the Mediterranean conducted a 4-day visit to the Port of Constanta. This marked the first official courtesy call of a US Navy vessel in a Romanian port over the past 49 years. The previous visit of a US vessel had been that of the „SCORPION” yacht in 1926.

The visit of a US naval vessel – the world’s greatest maritime power and the leader of NATO – to Romania – then a member of the Warsaw Pact – conducted after almost one month since the USA and the USSR had marked 30 years since the end of World War II through a reciprocal exchange of vessels, was a significant political, diplomatic and social event, considering the time and context in which it was organized.

Over the following years, until 1989, the port call in Constanța of a US naval vessel, followed by two additional visits, became a yearly reference point in the US-Romanian diplomatic and military relations, even though these states were members of alliances with fundamentally different ideologies.

Keywords: Romanian-American relations; Romanian Navy; diplomatic impact; military relationship; Warsaw Pact;

INTRODUCERE

În vara anului 1975 a avut loc un schimb de vizite la cel mai înalt nivel între România și Statele Unite ale Americii. Nicolae Ceaușescu a fost în vizită în Mexic (7-11 iunie 1975), iar înainte de a zbura către Europa, s-a întâlnit, pe 11 iunie 1975, la Washington, cu președintele american Gerald Ford. Cei doi președinți de stat s-au reîntâlnit la sfârșitul aceleași luni la Helsinki în cadrul Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa. A doua zi după semnarea *Actului final*, pe 2 august 1975, președintele Statelor Unite ale Americii a sosit la București într-o vizită oficială.

Între aceste două evenimente, s-a desfășurat prima vizită a unei nave militare americane în România, în portul Constanța, după 49 de ani. Ultima vizită a unei nave militare americane în portul Constanța a fost cea a yachtului „SCORPION” din anul 1926.

„SCORPION” fusese din 1914, pentru peste un deceniu, navă staționar la Istanbul și nava comandant a amiralului american responsabil cu afacerile orientale.

Prin aranjamentele diplomatice făcute, cele două părți au agreeat desfășurarea, în perioada 20-24 iunie 1975, a „vizitei de curtoazie” a unei nave militare americane dislocate în Marea Mediterană. Pentru executarea acestor acțiuni de diplomatie navală a fost desemnat distrugătorul „WAINWRIGHT” (DLG-28). Acesta era un distrugător lider din clasa „BELKNAP”, aflat în serviciul marinei americane din anul 1966, care a intrat, la mijlocul lunii martie 1975, sub controlul operațional al comandantului Flotei a VI-a ce opera în Marea Mediterană.

Începând din 1975 și până în 1989, centrul de greutate al relațiilor româno-americane în domeniul naval a fost derularea programului anual de vizite al navelor militare americane la Constanța. După anul 1990, într-un alt context geopolitic și geostrategic, relațiile româno-americane au trecut, treptat, la un alt nivel, ajungând să fie astăzi de prim-plan între cele două state.

Astfel, putem spune că *anul 2025 marchează 50 de ani de relații neîntrerupte în domeniul naval între România și Statele Unite ale Americii.*

ASPECTE ALE RELAȚIILOR ROMÂNO-AMERICANE (1970-1975)

După accederea României în ONU și normalizarea relațiilor cu SUA, diplomații români prezenți New York au avut posibilitatea de a interacționa cu omologii lor americani. Activitatea diplomatică desfășurată de către diplomații români, principiile

de politică externă promulgate și promovate, precum și poziționarea distinctă în cadrul Tratatului de la Varșovia față de puterea dominată a alianței au favorizat o apropiere a României de SUA.

Cursul relațiilor diplomatice, economice și politice dintre România și SUA a căpătat un trend ascendent după vizita la București a președintelui Richard Nixon, din august 1969 (*Scânteia*, anul XXXVIII, nr. 8145 și 8146, 3 și 4 august 1969, pp. 1-2). A fost prima vizită a unui președinte american într-un stat comunist. Vizita s-a desfășurat pe fondul tensiunilor dintre România și URSS, după ce forțe ale Tratatului de la Varșovia invadaseră Cehoslovacia în anul anterior.

A urmat vizita lui Nicolae Ceaușescu în SUA (4-6 decembrie 1973). Declarația politică comună, semnată de Richard Nixon și Nicolae Ceaușescu, pe 5 decembrie 1973, exprima sprijinul politic și economic pentru susținerea politicii externe a Bucureștiului (*Ib.*, nr. 9713, 6 decembrie 1973, p. 1).

Interesul României pentru obținerea unui sprijin economic consistent de la SUA, cea mai mare putere a lumii occidentale, a fost unul imens. Convorbirile și negocierile desfășurate în perioada anterioară, dar și după momentul august 1969, pentru normalizarea și intensificarea relațiilor bilaterale, dintre diplomații celor două părți, precum și întâlnirile președinților americani, Richard Nixon și Gerald Ford, cu Nicolae Ceaușescu, au dus la semnarea unei serii de acorduri diplomatice, culturale și economice. Deși în mod reținut, dar de importanță deosebită pentru ambele părți, relațiile militare au însoțit pe cele diplomatice și economice.

După 1970, în cadrul negocierilor bilaterale, cel mai probabil, s-a pus și problema semnării unei convenții militare de cooperare, încadrată în condițiile politice ale acelei perioade istorice. SUA și România făceau parte din alianțe diferite și opuse ideologic, însă comportamentul avut de România în relația sa cu URSS, relația sa bună cu China și deschiderea manifestată pentru cooperare cu state din Occident au stimulat leadershipul de la Washington să acorde o mai mare atenție Bucureștiului și liderului său comunist. Astfel, în anul 1974, s-au pus bazele unei apropieri dintre cele două armate prin semnarea unei convenții de cooperare militară (Watts, 2012, p. 693). Anul următor, vizitele reciproce la nivel înalt de reprezentare au constituit un real succes al politicii externe ale celor două state, fiecare având obiective diferite.

În perioada 11 martie-20 martie 1975, șeful Marelui Stat Major, generalul-colonel Ion Coman, însoțit de o delegație militară, a fost în vizită oficială în SUA, la invitația șefului de Stat Major al Trupelor de Uscat, generalul Fred C. Weyand (*Scânteia*, anul XLIV, nr. 10126, 12 martie 1975, p. 5; nr. 10130, 16 martie 1975, p. 4). A fost prima vizită la Washington a unui general din statele membre ale Tratatului de la Varșovia. Această vizită a fost întoarsă de către generalul Weyand

în cursul lunii septembrie 1975 (*Scînteia*, anul XLIV, nr. 10274, 2 septembrie 1975, p. 4; nr. 10277, 5 septembrie 1975, p. 5; nr. 10278, 6 septembrie 1975, p. 6).

Problema privind vizita unei nave americane la Constanța trebuie să fi fost pe lista de discuții a americanilor cu generalul Coman. Pentagonul, Departamentul de Stat și US Navy doreau, încă din 1970, ca cel puțin o navă să depășească paralela de 44° N pe timpul misiunilor din Marea Neagră, cu un alt motiv decât o misiune de tip „*Silver Fox*”, iar o vizită oficială la Constanța oferea această oportunitate.

Pe de altă parte, după doi ani de la deschiderea *Conferinței pentru Securitate și Cooperare în Europa*, pe 1 august 1975, reprezentanții a 35 de state au semnat *Actul Final de la Helsinki*, document care a stat la baza înființării OSCE (*Buletinul Oficial*, nr. 92, 13 august 1975). România a fost un participant activ la acest „congres euroatlantic”.

Prin *Documentul privind măsuri de edificare a încrederii și anumite aspecte ale securității și dezarmării* au fost agreate unele obligații și unele recomandări privind notificarea reciprocă despre manevrele militare de anvergură și schimbul de observatori, iar semnatarii erau încurajați să promoveze „*schimburi pe bază de invitație între militarii lor, inclusiv vizite de delegații militare.*” (Ib.). Atât americanii, cât și românii au văzut în aceste „recomandări” oportunitatea ridicării relațiilor politico-militare bilaterale la un alt nivel, sub cupola OSCE, chiar dacă fiecare parte viza obiective diferite.

În perioada 1960-1974, nave americane izolate ori grupuri de 2 sau 4 distrugătoare au intrat în Marea Neagră pentru exprimarea prezenței navale și exercitarea dreptului de liberă navigație în cadrul misiunilor de tip „*Silver Fox*”. Durata staționării a fost, în general, de 3 la 4 zile. Din 1968, zona de navigație a navelor americane pe timpul staționării acestora în Marea Neagră a fost limitată de către Departamentul de Stat la latitudinea de 43°30'N (Tănase, 2024, pp. 63-78).

În acest context, în vara anului 1975, a avut loc schimbul de vizite la cel mai înalt nivel între România și SUA. Nicolae Ceaușescu a fost în vizită în Mexic (7-11 iunie 1975) și, înainte de a zbura către Europa, „a făcut o scurtă vizită la Washington”, întâlnindu-se cu președintele Gerald Ford, pe 11 iunie 1975 (*Scînteia*, anul XLIV, nr. 10204, joi 12 iunie 1975, p. 1), iar la sfârșitul lunii, cei doi șefi de stat au fost la Helsinki pentru a participa la CSCE, care s-a încheiat cu semnarea *Actului final*, negociat și agreat de un număr mare de state. Ceremonia de semnare a „*actului final*” a avut loc pe data de 1 august 1975. A doua zi, președintele Gerald Ford era în vizită la București (*Scînteia*, ib., nr. 10248, 2 august 1975, p. 1; nr. 10249, 3 august 1975, pp. 1-5).

Între aceste două evenimente s-au făcut aranjamentele diplomatice pentru ca o navă americană din Flota a VI-a din Marea Mediterană să vină în „vizită de curtoazie” la Constanța în perioada 20-24 iunie 1975. Astfel, crucișătorul USS „WAINWRIGHT” a fost primă navă americană care vizita România după aproape 40 de ani (*Scînteia*, ib., nr. 10212, 21 iunie 1975, p. 5; nr. 10215, 25 iunie 1975, p. 3).

Un alt eveniment important al cursului relațiilor politico-militare dintre România și SUA a fost vizita la București a generalului Fred C. Weyand, din perioada 1-5 septembrie 1975 (*Scînteia*, ib., nr. 10274, 2 septembrie 1975, p. 4; nr. 10278, 6 septembrie 1975, p. 6), desfășurată la aproape o lună după ce președintele Ford fusese prezent în capitala României (*Scînteia*, ib., nr. 10277, 5 septembrie 1975, p. 5). La puțin timp după plecarea generalului american, pe 8 septembrie 1975, în contextul în care americanii pregăteau celebrarea, în anul următor, a bicentenarului independenței SUA, John William Middendorf II (Secretary of the Navy) a trimis o scrisoare șefului Marelui Stat Major/M.St.M., generalul-colonel Ion Coman, prin care invita nava-școală „MIRCEA” la o paradă internațională, organizată cu această ocazie, și la „regata secolului” – „Operation Sail 1976”.

Partea română a dat curs invitației, iar nava-școală „MIRCEA” a reprezentat cu succes România la regata a III-a Bermuda – Newport, din cadrul „Operation Sail 1976” și la festivitățile prilejuite de sărbătorirea bicentenarului independenței Statelor Unite ale Americii (Damaschin, 2006).

PRIMA VIZITĂ A UNEI NAVE MILITARE AMERICANE LA CONSTANȚA, ÎN PERIOADA RĂZBOIULUI RECE

Relațiile româno-americane în perioada Războiului Rece au înregistrat un progres semnificativ în anul 1975. Prezența navală americană în Marea Neagră se manifesta de 15 ani prin derularea *Operației Silver Fox*. Vizitarea unui port de pe coasta de vest a Mării Negre, respectiv portul românesc Constanța, de către o navă militară americană a fost luată în calcul de către diplomația și marina americană încă din toamna anului 1970, ca răspuns la acțiunile sovieticilor în Cuba și ca o modalitate de extindere a zonei de operații la nord de paralela 43°30’.

Dacă distrugătoarele americane au început să atingă, în timpul patrulelor lor în Marea Neagră, puncte din apropierea apelor teritoriale ale URSS încă din 1971, vizitarea portului Constanța s-a produs în vara anului 1975. Prin aranjamentele diplomatice făcute, cele două părți au agreeat desfășurarea, în perioada 20-24 iunie 1975, a „vizitei de curtoazie” a unei nave militare americane dislocată în Marea Mediterană. Pentru executarea acestei acțiuni de diplomatie navală a fost desemnat distrugătorul „WAINWRIGHT” (DLG-28). Acesta era un distrugător lider din clasa

„BELKNAP”, aflat în serviciul marinei americane din anul 1966, care intrase, la mijlocul lunii martie 1975, sub controlul operațional al comandantului Flotei a VI-a din Marea Mediterană.

Distrugătorul american a primit misiunea de a traversa strâmțurile turcești și, după intrarea în Marea Neagră, să pornească spre portul Constanța la începutul lunii iunie. Misiunea primită a fost percepută de către echipajul navei ca fiind o misiune extrem de importantă. „WAINWRIGHT” avea să fie prima navă americană care intra în portul Constanța, după 49 de ani (*All Hands*, 1975, p. 45).

Ultima vizită a unei nave militare americane în portul Constanța a fost cea a yachtului „SCORPION” din anul 1926. „SCORPION” fusese, din 1914 pentru peste un deceniu, navă- staționar la Istanbul și nava-comandant a amiralului american responsabil cu afacerile orientale.

„Vizita de curtoazie” a USS „WAINWRIGHT” a început vineri dimineața, pe 20 iunie 1975 (*Dobrogea Nouă*, 1975, p. 3). Distrugătorul american, comandat de către comandorul Eugene B. Ackerman, aflat oficial într-o „croazieră în Marea Neagră”, însoțit de o navă militară românească de la limita apelor teritoriale ale României, a intrat în port și, după salutul națiunii, 21 de salve de tun, a acostat la dana Gării maritime a portului Constanța.

Deși timpul a fost foarte scurt, partea română s-a pregătit asiduu pentru primirea în vizită a unei nave aparținând celei mai mari puteri maritime a lumii. Nava-școală „MIRCEA” a fost desemnată să fie nava-gazdă, iar Institutul de Marină „Mircea cel Bătrân” ca unitate responsabilă cu organizarea primirii în vizită a navei americane. În acest sens, „MIRCEA” a fost mutată la o dană din apropierea Gării Maritime.

Crucișătorul USS „WAINWRIGHT” (DLG-28) în timpul manevrei de acostare în portul Constanța.
În prova se vede nava-școală „MIRCEA”, acostată la cheu.

La acostare, distrugătorul „WAINWRIGHT” a fost întâmpinat pe dană de către o delegație formată din ofițeri de marină militară, ambasadorul american la București, Harry G. Barnes, și atașatul militar american în România, colonelul Wayatt J. Mitchell.

La puțin timp după terminarea manevrei de acostare, comandantul lui „WAINWRIGHT”, comandorul Eugene B. Ackerman, însoțit de Harry G. Barnes și Wayatt J. Mitchell, a fost primit în vizita protocolară de primarul municipiului Constanța, Gheorghe Trandafir, iar la bordul navei-școală „MIRCEA”, de către comandantul Marinei Militare Române, contraamiralul Sebastian Ulmeanu (Ciorbea, 1999, p. 205).

În 1975, baza principală de la mare a Marinei Militare Române se afla în Mangalia. C.M.M., comandamentele D. 42 M. și Bg. 29 V., precum și unitățile de nave și de uscat din compunerea acestora aveau sediile administrative în incinta portului militar Mangalia. În portul Constanța, în care dana „zero” se afla în construcție, erau dislocate câteva nave care aparțineau Dn. 306 Nv.Șc.Instr. subordonat IMMB sau erau dislocate temporar de la Mangalia, pentru instrucția elevilor.

Protocolul agreeat între cele două părți avea toate elementele unei vizite oficiale de prietenie care, ulterior, s-au constituit în repere de program pentru vizitele următoare:

- întâmpinarea navei americane sosită în vizită la intrarea în apele teritoriale și însoțirea acesteia până la intrarea în port de către o navă militară românească;
- intrarea în port și acostarea la dană în cursul dimineții primei zile de vizită;
- executarea la intrarea în port a salutului națiunii (21 de salve de tun) de către nava sosită în vizită. Răspunsul la salut era dat de către o baterie de artilerie dispusă pe digul de est/digul de larg;
- întâmpinarea navei și asistarea la manevra de acostare de către reprezentanți ai Marinei Militare Române și ai Ambasadei SUA la București;
- urcarea la bord a ambasadorului, a atașatului militar și a ofițerului de legătură din partea Marinei Militare Române;
- vizitele comandantului navei la Primăria Constanța și la comandantul Marinei Militare Române (de regulă, la bordul navei-școală „MIRCEA”);
- vizitarea navei-școală „MIRCEA” și a Institutului de Marină „Mircea cel Bătrân” de către echipajul navei americane;
- vizitarea navei americane de către grupuri de militari și populația civilă. De câteva ori, a fost restricționat accesul populației civile la bordul navelor americane;
- ceremonie de depunere a unei coroane de flori la Monumentul „Victoriei” din Parcul arheologic Constanța;

- competiții sportive, de regulă meciuri de volei și baschet, între echipe ale echipajelor navelor și echipe formate din studenți de la IMMB;
- organizarea pentru echipajul navei americane a unor excursii pentru vizitarea orașului Constanța și a unor stațiuni de pe litoralul românesc.

Unitatea din compunerea marinei militare desemnată să fie gazdă a fost, de cele mai multe ori, Institutul de Marină „*Mircea cel Bătrân*”, iar nava-școală „*MIRCEA*” – ca navă-gazdă. Atunci când „*MIRCEA*” nu era prezentă în port, fiind plecată în marșuri de instrucție, era înlocuită de către nava hidrografică 112 (ex. canoniera „*STIHI*”).

În cinstea sosirii navei/navelor, ambasadorul SUA oferea o recepție, pe care a organizat-o, de cele mai multe ori, la Restaurantul „*Cazino*” de pe faleza Constanței, dar au fost organizate recepții și la bordul navelor americane. Partea română, la rândul său, oferea, de obicei, un prânz la bordul navei-școală „*MIRCEA*” și un cocktail de răspuns.

Pe lângă impactul politico-diplomatic pe care l-a avut această vizită, poate cel mai important aspect al acestei vizite a fost faptul că USS „*WAINWRIGHT*” a fost deschisă pentru vizită, dându-se, astfel, posibilitatea marinarilor militari români și altor cetățeni din municipiul Constanța să interacționeze cu echipajul navei și să vadă o navă de luptă mare aparținând celei mai mari puteri capitaliste.

Partea română a organizat pentru echipajul navei americane o vizită la bordul navei-școală „*MIRCEA*” și excursii cu vizite la obiective turistice de pe litoralul românesc al Mării Negre. Interacțiunea dintre marinarii români și cei americani a cuprins și meciuri amicale între echipe sportive ale celor două părți. Vizita la Constanța a distrugătorului „*WAINWRIGHT*” s-a încheiat marți, 24 iunie 1975 (*România Liberă*, anul XXXIII, nr. 9538, 25 iunie 1975, p. 5). Acest eveniment de diplomație navală a fost apreciat corespunzător de ambele părți. Fiecare a ajuns la concluzia că este în interesul lor ca acest gen de activitate să fie derulat și în anii următori.

VIZITELE NAVELOR AMERICANE LA CONSTANȚA DIN ANII 1976, 1977 ȘI 1978

Pe parcursul anului 1976, au intrat în Marea Neagră un număr de 5 nave americane. Între două misiuni periodice executate de câte un grup de 2 nave, s-a executat o vizită oficială în portul Constanța (MacDonald, 1983, pp. 2-8). Cea de a doua vizită a unei nave americane în România s-a desfășurat în perioada 9-13 septembrie 1976 (*Scînteia*, anul XLV, nr. 10593, 10 septembrie 1976, p. 5; nr. 10596, 14 septembrie 1976, p. 5). În dimineața zilei de 9 septembrie 1976, crucișătorul

american „HARRY E. YARNELL”, cu un echipaj format din puțin peste 400 de marinari, comandat de către comandorul Richard C. Avrit, a intrat în Portul Constanța, însoțit de o navă militară românească. La bordul crucișătorului „YARNELL” se afla, în calitate de comandant al marșului, contraamiralul Eugene J. Carroll jr. Acesta, o personalitate militară importantă a marinei americane, îndeplinea, din data de 14 iulie 1975, în cadrul Flotei a VI-a americane din Marea Mediterană, funcțiile de comandant de grupare de forțe (TF-60) și comandant de grup de portavioane (Carrier Group Two), iar în cadrul structurii de forțe a NATO, avea funcția de comandant de grupare de forțe (TF-502) (<https://www.navysite.de/cruisebooks/cv67-77/009.htm>).

Din punct de vedere al diplomației navale, prezența amiralului Carroll la Constanța a reprezentat un moment important al relațiilor bilaterale. Cel mai probabil, acest demers a avut, pe lângă alte motive, și faptul că, la festivitățile organizate la New York cu prilejul sărbătoririi de către SUA a 200 de ani de la declararea independenței de stat, România a fost reprezentată de către nava-școală „MIRCEA”, care, în perioada staționării în porturile americane, l-a avut drept comandant al marșului pe contraamiralul Gheorghe Sandu, un fost comandant al marinei, care îndeplinea, la acea dată, funcția de șef al Secției Marină din Direcția Operații a M.St.M.¹.

Eugene J. Carroll a fost primul amiral al marinei americane care a fost în vizită în România, după 50 de ani. În perioada interbelică, contraamiralul Mark Lambert Bristol, înaltul comisar al SUA în Turcia, la Constantinopol, în perioada 1919-1927, a fost în vizită în România în luna august 1926.

Pentru vizita crucișătorului „HARRY E. YARNELL”, ca și în anul precedent, IMMB și nava „MIRCEA” au fost desemnate ca unitate, respectiv navă-gazdă.

La acostarea la dana Gării maritime, la ora 90.00, crucișătorul „YARNELL” era așteptat de către o delegație a autorităților române și de către reprezentanți de la Ambasada Statelor Unite ale Americii din România, însărcinatul cu afaceri, Richard NoyesViets, atașatul militar, colonelul Wayatt J. Mitchell, și atașatul naval, comandorul Russel Fredirk. După salutul de bun-venit la bordul navei americane, comandantul marșului, contraamiralul Carroll, și comandantul crucișătorului, comandorul Avrit, însoțiți de către Richard NoyesViets și cei doi atașați americani, au fost primiți în vizită protocolară de către primarul municipiului Constanța, Gheorghe Trandafir. Apoi, au fost primiți de către comandantul Marinei militare, contraamiralul Sebastian Ulmeanu, la bordul navei-școală „MIRCEA”, unde acesta a oferit un dejun oaspeților americani (Ciorbea, p. 244). În după-amiaza aceleași zile, s-a desfășurat ceremonialul de depunere a unei coroane de flori de către contraamiralul Eugene

¹ Marșul de instrucție al navei-școală „MIRCEA” din anul 1976 s-a desfășurat între 4 martie și 30 august, în Valentin Ciorbea, *op. cit.*, pp. 231-243.

Carroll, însoțit de comandorul Richard Avrit, la Monumentul Victoriei din Parcul arheologic din Constanța (*Scînteia*, anul XLV, nr. 10593, 10 septembrie 1976, p. 5).

Comandantul navei USS „Harry E. Yarnell” (CG 17), comandorul Richard C. Avrit, stând de vorbă, la bordul navei, cu ofițeri români, pe timpul vizitei navei americane la Constanța (septembrie 1976).

Pe timpul vizitei, au fost organizate diverse evenimente, întâlniri și întreceri sportive. Amiralul american a vizitat Institutul de Marină și, cel mai probabil, și alte obiective economice și turistice din Dobrogea. La bordul navei-școală „MIRCEA” și al crucișătorului american au fost organizate recepții reciproce (Ciorbea, p. 244). Marinarii americani au vizitat stațiuni, monumente istorice și obiective cultural-turistice de pe litoralul românesc al Mării Negre. De asemenea, nava americană a fost deschisă la vizită pentru populația civilă, autorități militare și civile române și marinari români, în fiecare zi din perioada 10-12 septembrie, câte 2 ore, după amiază.

Crucișătorul american „HARRY E. YARNELL” a părăsit portul Constanța în dimineața zilei de luni 13 septembrie 1976 (*România Liberă*, anul XXXIV, nr. 9918, 14 septembrie 1976, p. 5).

În cursul anului 1977, Flota a VI-a din Marea Mediterană a executat cu navele sale 3 misiuni în Marea Neagră, două patrulări și o vizită la Constanța. În septembrie 1977, Flota a VI-a americană din Marea Mediterană a trimis în vizită oficială la Constanța distrugătorul purtător de rachete dirijate „CHARLES F. ADAMS” (DDG-42)². Distrugătorul american marca a doua prezență în Marea Neagră în cursul aceluiași an.

Vizita în portul Constanța a navei „CHARLES F. ADAMS” (<https://www.navysite.de/dd/ddg2.htm>) s-a desfășurat în perioada 8-12 septembrie 1977 (*Dobrogea*

² *Third semiannual report to the Commission on Security and Cooperation in Europe, June 1, 1977 - December 1, 1977*, nr. 39, decembrie 1977, Washington D.C., p. 7.

Nouă, anul XXX, nr. 9028, 9 septembrie 1977, p. 3; *Scînteia*, anul XLVI, nr. 10906, 13 septembrie 1977, p. 3). Programul de 5 zile al vizitei a fost asemănător cu cel al vizitei din anul anterior: vizită de bun-venit; vizită protocolară la oficialități locale politice și militare, primarul municipiului Constanța, comandantul marinei militare și comandantul Institutului de Marină „*Mircea cel Bătrân*”; ceremonie de depunere a unei coroane de flori la Monumentul Victoriei din Constanța; dejun oferit de către comandantul Marinei Militare; vizite ale membrilor echipajului la monumente istorice și obiective turistice de pe litoralul românesc al Mării Negre; competiții sportive între echipe de marinari; vizitarea navei de către populația civilă; cocktail la bordul distrugătorului american.

În anul 1978, Flota a VI-a a Statelor Unite ale Americii din Marea Mediterană a trimis de două ori nave în Marea Neagră. Prima dată, la sfârșitul lunii iunie 1978, un crucișător și un distrugător au executat misiuni specifice operației „*Silver Fox*”, iar motivul pentru cea de a doua prezență americană în Marea Neagră a fost vizită oficială la Constanța a unui crucișător american, la sfârșitul lunii noiembrie 1978.

În mai 1978, diplomația americană a propus ca „*Silver Fox Mission*” în Marea Neagră să se execute în perioada 26 iunie-1 iulie cu crucișătorul purtător de rachete ghidate „*HARRY E. YARNELL*” (CG-17), distrugătorul purtător de rachete ghidate „*CHARLES F. ADAMS*” (DDG-2). Misiunea se executa fără vizită în port (<https://ia600605.us.archive.org/23/items/StateDeptcable1978-131504/State%20Dept%20cable%201978-131504.pdf>).

Prin ruta de misiune planificată, navele americane urmau să navigheze astfel încât se treacă cel mai aproape la 70 de mile marine de România, 50 de mile marine de Bulgaria și 40 de mile marine față de coasta URSS. De asemenea, navele americane urmau să treacă prin raioanele de instrucție nr. 3, 4 și 8 stabilite și notificate de către sovietici în zona de nord a Mării Negre (Ib.).

Instrucțiunile stabilite pentru navigarea în siguranță a navelor americane prevedeau evitarea raioanelor de instrucție ale Flotei sovietice a Mării Negre dacă în acestea sunt aplicații cu trageri de luptă în desfășurare. Pentru a se profita de oportunitatea culegerii de informații despre ținte de interes, comandanții navelor erau autorizați să devieze de la ruta stabilită mai mult de patru ore, însă navele nu trebuia să se apropie la mai puțin de 15 mile marine de coastă, insulă sau pentru a se evita intrarea în apele teritoriale ale uneia din țările țintă (Ib.).

Cea de a doua prezență navală americană în Marea Neagră din anul 1978 s-a desfășurat în condițiile unui climat politic deosebit și s-a constituit într-un sprijin politic acordat României în relația sa cu URSS. În perioada 22-27 noiembrie 1978, U.S.S. „*BIDDLE*” (CG-34) a staționat la Constanța, pentru o vizită oficială de 6 zile în România (Ib.).

Cursul relațiilor româno-americane a fost marcat în anul 1978 de trei momente semnificative: vizita lui Nicolae Ceaușescu la Washington (12-17 aprilie 1978); primirea de azil politic în SUA de către Ion Mihai Pacepa (sfârșitul lunii iulie 1978); „*mesajul personal*” al lui Jimmy Carter transmis lui Nicolae Ceaușescu prin ministrul de finanțe al administrației americane, pe timpul vizitei inopinate a acestuia la București (decembrie 1978)³.

Vizita lui Nicolae Ceaușescu în Statele Unite ale Americii din primăvara anului 1978 a fost considerată un real succes al politicii externe românești, fiind relatată pe larg în presa centrală de la București. Prin „*declarația comună*” privind problemele internaționale și relațiile bilaterale, făcută publică la încheierea convorbirilor oficiale dintre cei doi șefi de stat, se reafirma sprijinul politic și economic al Statelor Unite ale Americii pentru România (*Scînteia*, anul XLVII, nr. 11087 ÷ 11091, 13 ÷ 18 aprilie 1978).

În vara anului 1978, la 3 luni după întâlnirea dintre Carter și Ceaușescu, relațiile dintre România și Statele Unite ale Americii au trecut printr-o criză generată de solicitarea și primirea de către generalul Ion Mihai Pacepa, șeful Serviciului de Informații Externe, de azil politic în SUA, prin ambasada americană din Bonn (R.F. Germania). Dezertarea, la 24 iulie 1978, a lui Pacepa, șeful spionilor regimului comunist din România, un apropiat al familiei Ceaușescu, deși a creat tensiuni între români și americani, nu influențat atât de mult încât cele două părți să renunțe imediat la relațiile lor politice, diplomatice, economice și militare. Efectele s-au văzut în timp.

Între 22 și 23 noiembrie 1978, s-a desfășurat la Moscova consfătuirea Comitetul Politic Consultativ al Tratatului de la Varșovia. Coincidență sau nu, în ziua începerii la Moscova a CSP al Organizației Tratatului de la Varșovia/OTV, USS „*BIDDLE*” acostă în portul Constanța. La acest summit, Nicolae Ceaușescu s-a opus propunerilor prezentate mareșalul Kulikov privind creșterea cheltuielilor militare și aranjamentele de comandă și control din proiectul de statut al FAU pe timp de război. La încheierea consfătuirii s-a dorit emiterea a două declarații referitoare la situația din Europa și a situației internaționale în ansamblu, respectiv la situația din Orientul Mijlociu.

Delegația română nu a fost de acord cu declarația privind problemele din Orientul Mijlociu, prin care se dorea o condamnare comună, sub egida Tratatului de la Varșovia, a acordurilor de la Camp David, pacea separată a Egiptului cu Israelul și o susținere a statelor arabe care au decis, în cadrul summitului lor de la Bagdad, excluderea Egiptului din Liga Arabă, ca urmare a trădării de către președintele Sadat a intereselor comunității arabe.

³ Vezi: *Foreign relations of the United States, 1977-1980*, vol. XX, *Eastern Europe*, United States Government Publishing Office, Washington, 2015, Documents 177-234, pp. 527-749.

Deși nu a fost de acord cu încheierea unei înțelegeri între Egipt și Israel fără includerea celorlalte părți, România a susținut Acordurile de la Camp David, ceea ce a determinat ca OTV să nu poată da publicității o declarație comună în această problemă dorită de Moscova. În consecință, în toate celelalte capitale ale statelor membre ale alianței, mai puțin la București, a fost publicată în presă declarația privind Orientul Mijlociu (*Scînteia*, anul XLVII, nr. 11278, 24 noiembrie 1978, pp. 3-4).

Această situație a fost percepută la Washington ca o manifestare puternică a independenței României față de Moscova, care releva o nouă situație tensionată dintre liderii de la București și cei ai celorlalte state membre ale Organizației Tratatului de la Varșovia, în special cu cei de la Moscova, ceea ce a determinat administrația Carter să transmită urgent un mesaj de susținere a lui Nicolae Ceaușescu. Acesta a venit pe 8 decembrie 1978.

La mijlocul lunii noiembrie, crucișătorul de rachete ghidate „*BIDDLE*” (CG-34) a primit misiunea de a executa, în perioada 22-27 noiembrie 1978, o vizită la Constanța având la bord, în calitate de comandat al marșului (*flagofficer*), pe contraamiralul Paul D. Tomb, comandantul Grupului 8 submarine și comandantul forțelor submarine din Marea Mediterană (Treadway, 2005, p. 198).

Pe 20 noiembrie 1978, crucișătorul american a intrat în portul grecesc Pireu (Atena), unde s-a ambarcat contraamiral Tomb. După traversarea strâmtorilor Dardanele și Bosfor, pe 21 noiembrie 1978, „*BIDDLE*” a intrat în Marea Neagră, iar a doua zi de dimineață, miercuri 22 noiembrie, a ajuns în apele teritoriale românești, fiind apoi însoțit de către o navă militară românească până la intrarea în Portul Constanța (ib., p. 200). După acordarea salutului națiunii, la intrarea în port, impresionantul crucișător american „*BIDDLE*” a acostat la dana Gării maritime pentru o vizită oficială de 6 zile în România (*Scînteia*, anul XLVII, nr. 11277, 23 noiembrie 1978, p. 5; nr. 11.281, 28 noiembrie 1978, p. 5). Pe dană, nava a fost așteptată de o delegație de marinari români, precum și de ambasadorul SUA la București, însoțit de atașatul militar și atașatul naval.

Imediat după acostare, comandantul lui „*BIDDLE*”, comandorul John N. Ryan, însoțit de atașatul militar american, comandorul Richard J. Wouakh și 5 ofițeri din echipaj, a făcut vizita de bun-venit la nava-școală „*MIRCEA*”. Ofițerii americani au fost primiți de către contraamiralul Ștefan Ilie, comandantul IMMB. Nava-școală „*MIRCEA*” se afla acostată în apropierea Gării maritime (Ciorbea, p. 258).

Delegația americană a făcut vizite protocolare oficialităților civile și militare din orașul Constanța. Istoricul american James A. Treadway aprecia că „*Admiral Tomb, Captain Ryan, other Biddle officers, and the Defense Attaché Bucharest, made official*

calls to a long list of Roumaninan dignitaries." (Treadway, p. 200). În comunicatul din presa românească sunt menționate doar vizitele protocolare la primarul orașului Constanța și la comandantul Marinei Militare (*Dobrogea Nouă*, anul XXXI, nr. 9 402, 23 noiembrie 1978, p. 4).

După vizitele oficiale la autoritățile politice și militare, s-a desfășurat ceremonialul de depunere a unei coroane de flori la Monumentul Victoriei din Constanța de către contraamiralul Paul Tomb și comandorul John Ryan, la care au participat 40 de membri ai echipajului navei americane (Treadway, ib.). Partea română a participat cu un dispozitiv similar, asigurându-se condițiile necesare desfășurării ceremonialului.

În cursul aceleiași zile, partea română a oferit un dejun la bordul navei-școală „MIRCEA”, la care au participat contraamiralul Paul Tomb, comandorul John Ryan, Rudolph Aggrey, ambasadorul SUA în România, comandorul Richard J. Wouakh, atașatul militar american, comandorul Burton Weisman, atașatul naval american în Iugoslavia și România, alți 4 ofițeri de la bordul navei, din partea vizitatorilor, și comandantul Marinei Militare, contraamiralul Sebastian Ulmeanu, contraamiralul Ștefan Ilie, comandantul Institutului de Marină, căpitanul de rangul 2 Dan Stăiculescu, comandantul navei-școală și alți ofițeri, din partea românilor (Ciorbea, p. 258).

În celelalte 5 zile de staționare în portul Constanța a crucișătorului „BIDDLE”, s-au desfășurat diverse întâlniri, competiții sportive, vizite și activități de protocol („*There was a reception; There were tours and general sightseeing in the city as well as numerous luncheons, sport competition, and cocktails.*”) (Treadway, ib.). Despre activitățile desfășurate de către marinarii americani, în presa românească nu s-a menționat decât faptul că „*marinarii americani au vizitat monumente istorice și obiective cultural-turistice de pe litoralul românesc al Mării Negre.*” (*Scînteia*, anul XLVII, nr. 11.281, 28 noiembrie 1978, p. 5).

Nu dispunem de informația dacă crucișătorul „BIDDLE” a fost deschis vizitei populației civile, însă credem că acest lucru nu s-a întâmplat în decembrie 1978, întrucât această secvență de protocol ar fi stârnit un interes major și ar fi fost menționată în monografia navei. Este posibil ca partea română să nu fi fost de acord ca acest gen de activitate să se execute în condițiile în care, cu câteva luni mai devreme, se produsese *evenimentul Pacepa*, care a creat o tensiune majoră între români și americani. Cu toate acestea, crucișătorul „BIDDLE” a fost vizitat de grupuri de marinari români și de către oficialități locale, politice și militare, iar la bordul navei s-au organizat recepții și cocktailuri la care au participat, de asemenea, oficialități și alți ofițeri marinari români.

Luni dimineața, 27 noiembrie 1978, după desfășurarea la bordul navei-școală „MIRCEA” a vizitei protocolare de bun-rămas, crucișătorul „BIDDLE” a executat

manevra de plecare de cheu și ieșire din portul Constanța, părăsind apele teritoriale ale României și îndreptându-se spre Strâmtoarea Bosfor (Treadway, ib.).

La 10 zile distanță, joi 8 decembrie 1978, Michael Blumenthal, ministrul de finanțe al administrației americane, „*trimisul președintelui SUA*”, a venit la București să transmită lui Nicolae Ceaușescu un „*mesaj personal*” de la președintele Carter (*Scînteia*, anul XLVII, nr. 11287, 5 decembrie 1978, p. 4; nr. 11289, 7 decembrie 1978, p. 6). După aterizarea pe aeroportul Otopeni, ministrul american a declarat presei că: „*Am venit în România la indicația președintelui Carter pentru a reafirma poporului român și președintelui Ceaușescu importanța pe care noi o acordăm independenței României și prieteniei americano-române.*” (Ib., nr. 11290, 8 decembrie 1978, p. 5; nr. 11291, 9 decembrie 1978, p. 5; nr. 11292, 10 decembrie 1978, pp. 1; 5; *The Washington Post*, 9 decembrie 1978; *The New York Times*, 10 decembrie 1978).

Vizita lui „*BIDDLE*” la Constanța a fost considerată de către ambele părți o reușită („*significant diplomatic event*”) (Treadway, ib.). Aceasta poate fi considerată și ca un sprijin acordat lui Nicolae Ceaușescu de către diplomația americană în disputa sa cu liderii sovietici de la Moscova.

PRIMA VIZITĂ A UNUI GRUP DE DOUĂ NAVE MILITARE AMERICANE LA CONSTANȚA (1979)

Din vara anului 1979, marina americană a început să execute vizite la Constanța cu două nave („*multi-ship U.S. Navy visit to Constanța*”). De regulă, vizitele s-au executat cu un crucișător și un distrugător aflate în serviciul Flotei a VI-a a SUA din Marea Mediterană. Aceasta modificare poate fi considerată ca o manifestare crescută a interesului Statelor Unite ale Americii față de Marea Neagră.

Menținerea unei relații în domeniul militar cu România la un nivel diplomatic ridicat, sub cupola pachetului de măsuri de întărire a încrederii între est și vest (Confidence – Building Measures), cuprinse în Actul final de la Helsinki, oferea SUA posibilitatea de a-și arăta, în continuare, susținerea față de poziția României în cadrul Tratatului de la Varșovia, chiar dacă între Washington și București existau tensiuni legate de respectarea drepturilor omului în România, de acordarea de azil politic fostului șef al Direcției de informații externe din cadrul Securității, generalul Mihai Pacepa, și de nivelul schimburilor economice (prelungirea anuală a „*clauzei națiunii cele mai favorizate*”)⁴.

4 „*Two U.S. Navy ships visited Constanța, Romania, from June 22-25 1979 [correct este 18-25, n.a.]. In addition, two U.S. Army War College students visited Poland, Hungary, and Romania during September and October 1979*”. Cf. United States Department of State, Bureau of Public Affairs, *Seventh Semiannual Report by the President to the Commission on Security and Cooperation in Europe on the Implementation of the Helsinki Final Act*, June 1, November 30, 1979, Special report no. 62, 1979, Washington D.C., p. 9.

Prima vizita la Constanța cu două nave s-a desfășurat în iunie 1979, cele două nave fiind crucișătorul „*RICHMOND K. TURNER*” (CG-20) și distrugătorul „*LAWRENCE*” (DDG-4)⁵. De această dată, comandant al marșului a fost contraamiralul William M. Callaghan jr., comandantul flotei aeriene din Marea Mediterană.

Pentru crucișătorul „*RICHMOND K. TURNER*” a fost a treia și ultima intrare în Marea Neagră, iar pentru distrugătorul „*LAWRENCE*” a fost sigura dată când a navigat în Marea Neagră. Ambele nave americane a fost în vizită România doar de această dată. Cele două nave americane au staționat la Constanța timp de 7 zile. Au sosit luni dimineața, pe 18 iunie, și au plecat în dimineața zilei de luni 25 iunie 1979 (*Scînteia*, anul XLVIII, nr. 11.453, marți 19 iunie 1979, p. 5; nr. 11.459, marți 26 iunie 1979, p. 5; *Dobrogea Nouă*, anul XXXII, nr. 9578, marți 19 iunie 1979, p. 4). A fost cea mai lungă vizită a unor nave americane în România din perioada 1975-1990. Acestea nu au fost în Marea Neagră și pentru alte misiunii dedicate, ci doar pentru executarea marșului de la Istanbul la Constanța și retur, precum și pentru staționarea în portul Constanța.

„*TURNER*” și „*LAWRENCE*” au fost întâmpinate la cheu de către oficialități de la ambasada Statelor Unite ale Americii la București și reprezentanți ai Marinei Militare Române. Parte din aceștia au urcat la bord pentru vizita de bun-venit: „*When the two ships tied up at the pier, crewmen found their quarter decks busy with visitors, among them, American Ambassador ... Rudolph Aggrey.*”⁶.

Cel mai probabil, echipajele navelor americane au avut ocazia să vadă nava-scoală „*MIRCEA*”, în port sau în afara portului, întrucât aceasta a plecat în aceeași zi în marșul său anual de instrucție în Marea Mediterană și în vizite oficiale în porturile Istanbul, Livorno, Lisabona și Pireu (18 iunie-28 iulie 1979).

La acea dată, Marina Militară Română nu avea nave de luptă în portul Constanța, iar Comandamentul Marinei Militare încă se afla la Mangalia. În port se aflau navele și vedetele pentru scafandri ale Centrului de Scafandri și nava hidrografică 112 (ex. canoniera „*Lt.cdor Eugen STIHI*”) a Direcției Hidrografice Maritime. Având în vedere această situație, noile vedete pentru scafandri au fost desemnate să execute misiunea de întâmpinare a navelor americane la intrarea în apele teritoriale românești și însoțirea acestora în port, precum și conducerea acestora la plecare, din port până la ieșirea din apele teritoriale ale României. Această situație s-a permanentizat atât pentru navele americane, cât și pentru alte nave militare străine care au fost în vizită la Constanța, în perioada următoare.

⁵ „18 iunie: The Sixth Fleet Ships Richmond K. Turner (CG 20) and Lawrence (DDG 4) began the first multi-ship U.S. Navy visit to Constanța, Romania.”. Cf. *Naval and Maritime Events 1979*.

⁶ Lt. Mark E. Brender, *Romania Visit: The Celery Stumped Them*. American sailors spends even days in Romania in All Hands, Magazine of the U.S. Navy, 57th year of publication, nr. 756, ianuarie 1980, pp. 13-16.

Ca și în anii anteriori, unitatea gazdă din partea Marinei Militare Române, responsabilă cu organizarea și coordonarea vizitei navelor americane, a fost Institutul de Marină „Mircea cel Bătrân”. Întrucât, începând din anul următor, au venit în vizită la Constanța comandanții Flotei a VI-a a SUA, care aveau grad de viceamiral, unitatea gazdă a fost nominalizată Divizia 42 Maritimă, mare unitate a cărei funcție de comandant era prevăzută cu gradul de viceamiral. Nava de primire a oficialităților americane sosite în vizită a fost nava hidrografică 112, la schimb cu nava-școală „MIRCEA” atunci când era prezentă în portul Constanța și nu era plecată în marșul anual de instrucție.

Navele militare americane acostate în portul Constanța

După acostarea navelor, comandantul crucișătorului „TURNER”, comandorul Roger O. Simon, și cel al distrugătorului „LAWRENCE”, căpitanul-comandor Leo Anthony Cangianelli, au fost primiți la bordul navei hidrografice 112 pentru vizita de bun-sosit de către comandatul Institutului de Marină, contraamiralul Ștefan Ilie.

În aceeași zi, contraamiralul Callaghan, însoțit de comandanții celor două nave, de ambasadorul Rudolph Aggrey și alți ofițeri americani, a făcut vizite protocolare primarului municipiului Constanța, comandantului Marinei Militare, contraamiralul Ioan Mușat, și comandantului Institutului de Marină „Mircea cel Bătrân”, contraamiralul Ștefan Ilie (*Scînteia*, anul XLVIII, nr. 11453, marți 19 iunie 1979, p. 5; *Dobrogea Nouă*, anul XXXII, nr. 9578, marți 19 iunie 1979, p. 4). Cel mai probabil, în ziua sosirii, românii au oferit un dejun.

În după-masa zilei de 18 iunie 1979 sau a doua zi s-a desfășurat ceremonialul de depunere a unei coroane de flori de către contraamiralul William M. Callaghan jr., însoțit de cei doi comandanți de nave, la Monumentul Victoriei din Constanța. În desfășurarea ceremonialului au fost implicate detașamente de marinari români și americani (Ib.).

Comunicatele din presa românească referitoare la vizita navelor americane au fost, ca de obicei, scurte, menționând câteva aspecte (*Scînteia*, anul XLVIII, nr. 11.453, marți 19 iunie 1979, p. 5; nr. 11.459, marți 26 iunie 1979, p. 5). Dacă, în 1975, a apărut în presa marinei americane doar o scurtă mențiune referitoare la vizita crucișătorului „WAINWRIGHT” (DLG-28), pentru prima dată, vizita navelor Flotei a VI-a la Constanța a fost descrisă în cea mai populară publicație a marinei americane („*All Hands*”: *Magazine of the U.S. Navy*) (Brender, ib.).

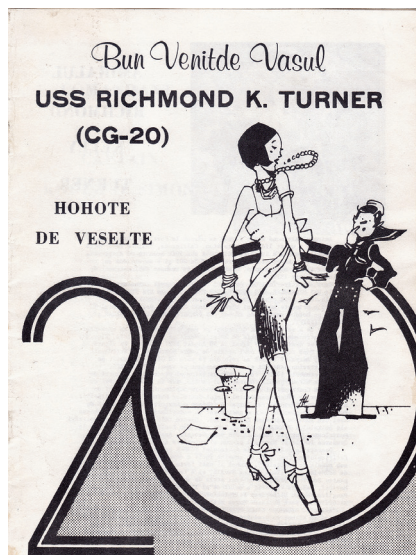
Un element important al programului vizitei a fost faptul că s-a agreat vizita crucișătorului „*RICHMOND K. TURNER*” și a distrugătorului „*LAWRENCE*” de către populația civilă din Constanța și de către marinarii militari români, pe baza a aproximativ 2.000 de bilete puse la dispoziție de către americani prin autoritățile române. Românii au manifestat un mare interes, ceea ce i-a impresionat pe americani.

Ca alte activități de protocol se poate menționa recepția ținută la bordul celor două nave, la care au participat 65 de invitați, oficialități locale politice și militare, printre care primarul Constanței și comandantul Marinei Militare, dar și alte persoane („*other local VIPs*”), precum și reprezentanți ai ambasadei americane la București și invitați ai acestora. Pe timpul recepției, atmosfera a fost întreținută de către formația „*The Hurricanes*” a echipajului crucișătorului „*TURNER*”.

Pentru prima dată, comandamentul Flotei a VI-a din Marea Mediterană și-a trimis la Constanța cu un transport militar special formația sa, „*Diplomats*”, care a susținut

Aspecte de la ceremonialul de depunere a unei coroane de flori

Pliantul oferit de echipajul navei vizitatorilor români

concerte la Institutul de Marină „Mircea cel Bătrân” și la Comandamentul Diviziei 9 Infanterie Mecanizată „Mărășești”. Activitățile au fost apreciate atât de către români, cât și de către americani. Acest gen de activitate a devenit un reper permanent în programul vizetelor din anii următori.

Timp de 6 zile, marinarii au avut un program de vizită cu activități oficiale, întreceri sportive și vizite organizate, dar și vizitarea orașului Constanța și a stațiunii Mamaia⁷.

Sunt interesante impresiile membrilor echipajelor celor două nave referitoare la vizita în România, consemnate în articolul din revista marinei americane (Ib.):

„I never thought I'd ever see a Communist country”.

„When I went ashore, I didn't really know what to expect or how the people would treat me”.

„As it turned out, the Romanians were really curious about our ship and our perceptions of their country”.

„At first, they were a bit standoffish and didn't know how to approach us”.

„Things were pretty controlled by the Romanian Navy and government security officials”.

„We've always been told that sailors are ambassadors of good will for our country. When you visit a country like Romania and wear your uniform ashore, you can see just how important we really are in helping our governments make friends around the world”.

Crucișătorul „RICHMOND K. TURNER” (CG-20) și distrugătorul „LAWRENCE” (DDG-4) au plecat din portul Constanța în dimineața zilei de luni 25 iunie 1979, fiind asistate la manevra de plecare de la cheu de către oficialități române și americane (Scînteia, anul XLVIII, nr. 11.459, marți 26 iunie 1979, p. 5). A fost cea mai lungă perioadă de staționare în portul Constanța a navelor militare americane din întreaga perioadă a Războiului Rece (8 zile).

⁷ Comunicatul de presă românească ne spune că, „Pe timpul cât s-au aflat în țara noastră, membrii echipajelor celor două nave au vizitat monumente istorice și obiective cultural-turistice din municipiul Constanța și de pe litoralul românesc al Mării Negre.”, Scînteia, anul XLVIII, nr. 11.459, marți 26 iunie 1979, p. 5. Articolul ofițerului american din All Hands descrie activitatea echipajelor astfel: „While some of the Navymen toured museums, Greek and Roman ruins, and a winery, others chose to watch a folk show, dine at tempting restaurants, and talk with English and Irish tourists at Western-style discotheques. The resort area, state-owned and managed, attracts tourists from all over Europe. During the height of the season, the resort hotels accommodate almost 50,000 visitors. About 75 retired Americans live in Romania and, according to the American Embassy in Bucharest, about 28,000 U.S. tourists visited last year. Even with all the English-speaking tourists, many signs and menus are printed in still other languages. During the seven-day stay, the beautiful resort beaches of Mamaia enticed many swimmers and sunbathers. Enjoying 85-degree temperatures, the American sailors found the beach their favorite liberty spot....Before their visit to Constanta ended, the Americans joined men from the Romanian Navy in soccer, basketball and volleyball games.” Idem.

Aspecte de la vizitarea navelor militare americane

O lună mai târziu, crucișătorul „*RICHMOND K. TURNER*” a lansat cu succes în Golful Sidra noua rachetă a marinei americane, cunoscuta rachetă „*Harpoon*”. Racheta a lovit și distrus o țintă navală la distanța de 78 de mile marine (126 km). Crucișătorul „*TURNER*” a fost prima navă dislocată a US Navy care a executat o lansare de rachetă de acest tip (https://en.wikipedia.org/wiki/USS_Richmond_K._Turner).

Începând din vara anului 1979, în Marea Neagră a fost trimis distrugătorul „*CARON*” (DD-970), dotat cu sisteme performante de culegere de informații, mai ales din spectrul electromagnetic. În a doua jumătate a anului 1979, „*CARON*” a executat două misiuni în Marea Neagră. În prima dislocare din perioada 1-6 august 1979, a fost însoțit de distrugătorul „*FARRAGUT*” (DDG-37), iar în cea desfășurată de la 12 la 16 octombrie 1979, de către fregata „*MACCANDLESS*” (FF-1084)⁸.

CONCLUZII

În perioada 1975-1978, o navă militară americană a fost în vizită la Constanța, în fiecare an, iar în următorii 10 ani, vizita anuală s-a executat cu un grup de 2 nave.

Deschiderea stabilită în cursul anului 1975 a avut un efect important asupra relațiilor dintre SUA și România. Diplomația navală exersată de către fiecare parte, prin vizita navelor americane într-o țară membră a Tratatului de la Varșovia, respectiv primirea în vizită a navelor celei mai mari puteri maritime și liderul necontestat al democrațiilor occidentale, a avut rolul său marcant.

Acest gen de relație dintre SUA și România socialistă, chiar dacă formal a fost pusă sub umbrela CSCE, s-a dezvoltat treptat și a supraviețuit tensiunilor

⁸ „*The Caron (DD 970) and the Farragut (DDG 37) entered the Black Sea for five days of routine operations in international waters. The Associated Press reported that while they were in the Black Sea, Soviet aircraft, including the Back fire bomber, simulated missile attacks on the two Sixth Fleetships.*”. Cf. *Naval and Maritime Events 1979*.

politice dintre cele două state, printre care acceptarea de către SUA a cererii de azil a generalului Mihai Pacepa, unul dintre liderii securității românești (1978), și acordarea/renunțarea la clauza națiunii cele mai favorizate pe fondul nerespectării drepturilor omului de către regimul de la București (1988).

Cel puțin pentru perioada 1975-1978, în ceea ce privește relațiile SUA cu statele din Europa de Est, membre sau nu ale Tratatului de la Varșovia, diplomația americană aprecia că cele mai multe „*schimburi militare*” au avut loc cu România⁹.

La fiecare vizită anuală în România a navelor americane din Flota a VI-a din perioada 1976-1989, marina americană a fost reprezentată de către un amiral, de câteva ori acesta fiind însuși comandantul Flotei din Marea Mediterană. Astfel, un număr de 11 amirali au reprezentat marina Statelor Unite ale Americii pe timpul acțiunilor de diplomație navală la Constanța.

Dintre cei 8 comandanți ai Flotei a VI-a a US Navy din această perioadă, 5 au fost la Constanța: viceamiralii William H. Rowden (1982 și 1983), Edward H. Martin (1984), Frank Kelso II (1985 și 1986), Kendall E. Moranville (1988) și James D. Williams (1989). După cum se observă, viceamiralii Rowden și Kelso au vizitat România de câte două ori, doi ani la rând. Ceilalți 6 amirali americani care au pășit pe pământ românesc au fost contraamiralii Eugene J. Carroll, Jr. (1976), Paul D. Tomb (1978), William M. Callaghan Jr. (1979), Joseph Metcalf III (1980), Henry C. Mustin (1981) și Roger F. Bacon (1987).

Conchizând, putem afirma că activitățile de diplomație navală au avut un impact semnificativ asupra relațiilor bilaterale, facilitând exerciții de comunicare și cooperare între cele două state, în ciuda tensiunilor politice și a contextului geopolitic al Războiului Rece. De asemenea, vizitele efectuate au reprezentat un element esențial al diplomației navale americane, consolidând poziția SUA ca lider în relațiile cu România socialistă și contribuind la menținerea unor contacte stabile, în ciuda contextului politic tensionat.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE:

1. *All Hands*, Magazine of the U.S. Navy, nr. 704, septembrie 1975, p. 45.
2. Lt. Brender, M.E. (1980). *Romania Visit: The Celery Stumped Them. American sailors spend seven days in Romania*, în *All Hands*, Magazine of the U.S. Navy, 57th year of publication, No. 756, ianuarie, pp. 13-16.
3. *Buletinul Oficial*, nr. 92, 13 august 1975.
4. Ciorbea, V. (1999). *Istoricul navelor școală „Mircea”*, vol. 2. Constanța: Editura ANMB.
5. Damaschin, I. (2006). *Cu „Mircea” pe drumul lui Columb*. București: Editura Capitel.

⁹ *Fulfilling our promises: The United States and the Helsinki Final Act*, Washington, 1979, pp. 315-316.

6. *Dobrogea Nouă*, anul XXVIII, nr. 8341, 21 iunie 1975, p. 3; anul XXX, nr. 9028, 9 septembrie 1977, p. 3; anul XXXI, nr. 9 402, 23 noiembrie 1978, p. 4; anul XXXII, nr. 9578, marți 19 iunie 1979, p. 4.
7. *Foreign relations of the United States, 1977-1980*, vol. XX, *Eastern Europe*, United States Government Publishing Office, Washington, 2015, Documents 177-234, pp. 527-749.
8. MacDonald, S. (1983). *Sailing into the Black Sea*, în *Surface Warfare Magazine*, vol. 8, nr. 3, pp. 2-8.
9. *România Liberă*, anul XXXIII, nr. 9538, 25 iunie 1975, p. 5; anul XXXIV, nr. 9918, 14 septembrie 1976, p. 5.
10. *Scînteia*, anul XXXVIII, nr. 8145 și 8146, 3 și 4 august 1969, pp. 1-2; nr. 9713, 6 decembrie 1973, p. 1; anul XLIV, nr. 10126, 12 martie 1975, p. 5; nr. 10130, 16 martie 1975, p. 4; anul XLIV, nr. 10274, 2 septembrie 1975, p. 4; nr. 10277, 5 septembrie 1975, p. 5; nr. 10278, 6 septembrie 1975, p. 6; anul XLIV, nr. 10204, joi 12 iunie 1975, p. 1; anul XLIV, nr. 10248, 2 august 1975, p. 1; nr. 10249, 3 august 1975, pp. 1-5; anul XLIV, nr. 10212, 21 iunie 1975, p. 5; nr. 10215, 25 iunie 1975, p. 3; anul XLIV, nr. 10274, marți 2 septembrie 1975, p. 4; nr. 10278, 6 septembrie 1975, p. 6; anul XLIV, nr. 10277, vineri 5 septembrie 1975, p. 5; anul XLV, nr. 10593, 10 septembrie 1976, p. 5; nr. 10596, 14 septembrie 1976, p. 5; anul XLV, nr. 10593, 10 septembrie 1976, p. 5; anul XLVII, nr. 11087 ÷ 11091, 13 ÷ 18 aprilie 1978; anul XLVII, nr. 11278, 24 noiembrie 1978, pp. 3-4; anul XLVII, nr. 11277, 23 noiembrie 1978, p. 5; nr. 11.281, 28 noiembrie 1978, p. 5; anul XLVII, nr. 11287, 5 decembrie 1978, p. 4; nr. 11289, 7 decembrie 1978, p. 6; anul XLVIII, nr. 11.453, marți 19 iunie 1979, p. 5; nr. 11.459, marți 26 iunie 1979, p. 5; anul XLVIII, nr. 11.453, marți 19 iunie 1979, p. 5; nr. 11.459, marți 26 iunie 1979, p. 5; anul XLVI, nr. 10906, 13 septembrie 1977, p. 3.
11. Tănase, M. (2024). *Prezența navală americană în Marea Neagră (1960-1975)*, în *Revista de Istorie Militară*, nr. 3-4 (203-204)/2024, pp. 63-78.
12. *The New York Times*, 10 decembrie 1978.
13. *The Washington Post*, 9 decembrie 1978.
14. Treadway, J.A. (2005). *Hard Charger!: The Story of the USS Biddle (DLG-34)*, Ed. iUniverse.
15. United States Department of State, Bureau of Public Affairs, *Seventh Semiannual Report by the President to the Commission on Security and Cooperation in Europe on the Implementation of the Helsinki Final Act*, June 1, 1979 – November 30, 1979, Special report no. 62, 1979, Washington D.C., p. 9.
16. Wats, L.L. (2012). *Ferește-mă, Doamne, de prieteni. Războiul clandestin al blocului sovietic cu România*. București: Editura RAO.
17. <https://ia600605.us.archive.org/23/items/StateDeptcable1978-131504/State%20Dept%20cable%201978-131504.pdf>, accesat la 22 august 2025.
18. https://en.wikipedia.org/wiki/USS_Richmond_K._Turner, accesat la 12 august 2025.
19. <https://www.navysite.de/cruisebooks/cv67-77/009.htm>, accesat la 22 august 2025.
20. <https://www.navysite.de/dd/ddg2.htm>, accesat la 12 august 2025.